

Spremembe v sistemu ekonomskih odnosov s tujino

Pred zapleteno nalogo

Sveto Kobal: Razvitejši sistem ekonomskih odnosov s tujino terja postopen prehod na konvertibilnost dinarja

Za konec tedna

Sobotna priloga Dela

Posebna komisija zvezne skupščine že dalj časa pripravlja spremembe našega deviznega in carinskega sistema. Predsednik te komisije, poslanec v zboru narodov Sveto Kobal se je v razgovoru z našim urednikom Aleksandrom Javornikom dotaknil nekaterih posebno perečih vprašanj s tega področja, ki so zanimiva tudi za širšo javnost.

VPRASANJE: Ze samo ime naše komisije, to je komisije za revizijo zakonov s področja deviznega in carinskega sistema, pove, da je njena naloga odgovorna in dokaj zapletena. Ali si kljub temu lahko obetamo, da bo kmalu prišla na dan z izdelanimi študiji in predlogi?

ODGOVOR: Čeprav bi iz imena komisije lahko sklepali, da je njena naloga revizija zakonov s področja deviznega in carinskega sistema, je bilo že v začetku dela komisije jasno, da gre za celoten sistem ekonomskih odnosov s tujino, v katerem sta devizni in carinski del prav gotovo zelo pomembna. Komisija je na podlagi analiz, ki jih je izdelal inštitut za znanostno trgovino v Beogradu, razpravljala o vseh sestavnih sistemih in precej zblizala različna gledanja o njegovih najvažnejših elementih. Že med svojim delom je seznanjala z obravnavanim gradivom zainteresirane dejavnike v federaciji in republikah, prav sedaj pa sprejemamo končno besedilo predloga. O našem predlogu bodo nato razpravljali v zveznem izvršnem svetu, v skupščini, v republikah in v zbornicah.

VPRASANJE: Kolikor nam je znano, naj bi predlogi, ki jih pripravljate, začeli veljati z novim srednjeročnim planom. Ali gre pri tem za nov sistem ali zgolj za spremembo obstoječega?

ODGOVOR: Sistem ekonomskih odnosov s tujino je eden od poglavitnih delov gospodarskega sistema v celoti in predstavlja za gospodarstvo izredno pomemben del pogojev poslovanja v novem srednjeročnem planu. Gre v bistvu za to, da predvideni razvoj po srednjeročnem planu, s katerim naj bi dosegli okrog 1000 dolarjev narodnega dohodka na prebivalca, zahteva povečano vključitev v mednarodno menjavo. Omejeno raven pa lahko dosežemo le z razvitejšim sistemom ekonomskih odnosov s tujino, v katerem so prisotne karakteristike modernih intenzivnih gospodarstev.

Zato izhodišče naše komisije ni bila niti težnja po novem sistemu niti samo po spolniti obstoječega, temveč nujnost, da se mora glede na konkreten položaj sistema nenehno razvijati, in sicer tako, da uveljavlja čedalje bolj razvite oblike ekonomskih odnosov s tujino. Zato smo menili, da ne obstoje niti končne oblike sistema niti prehodna obdobja, temveč obstoja le proces, v katerem nove kvalitete pridobivajo na pomenu in tako vodijo do razvitejšega sistema.

VPRASANJE: Potemtakem je vaša komisija pred zelo zapleteno nalogo, kako namreč v tem procesu definirati elemente razvitejšega sistema in zagotoviti njihovo uresničevanje?

ODGOVOR: Razvitejši sistem ekonomskih odnosov s tujino, ki ustreza ravni srednje razvitih gospodarstev, kakršnega postavljamo za cilj v novem srednjeročnem planu, mora odpreti proces smanjševanja razlik v pogojih poslovanja na domačem in zunanjih tržiščih. Pri tem mislimo na smanjševanje carinskih stopenj in drugih omejitev, ki jih narekuje stanje plačilne bilance, dalje uporabo razvitejših oblik po-

speševanja izvoza blaga in storitev, zlasti na podlagi kreditnih in bančnih olajšav. Razvitejši sistem zahteva, da je treba postopno odpravljati razlike v uporabi deviz in dinarja ter postopno uveljavljati objektivna merila pri določanju realne vrednosti domače valute. Uveljavljanje realnega tečaja pa lahko dosežemo le z razvijanjem elementov deviznega trga. Sistem zadolževanja v tujini in kreditiranja tujine se mora čedalje bolj naslanjati na samo gospodarstvo in poslovne banke ter njihov devizni, v nadaljnjem procesu razvoja pa tudi dinariki potencial. Razvoj sistema tudi zahteva smanjševanje nekonvertibilnega načina plačevanja v mednarodni menjavi ter razširjeno uporabo dinarja v mednarodnem plačilnem prometu. Liberalizacija ekonomskih odnosov v razvitejšem sistemu pomeni tudi svobodnejši izvoz in uvoz kapitala, kar vse se mora naslanjati na potencial gospodarskih organizacij in bank.

VPRASANJE: Omenili ste, da razvitejši sistem zahteva politiko realnega tečaja. V čem naj bi bila potemtakem razlika med realnim tečajem in politiko, ki jo glede tečaja vodimo danes?

ODGOVOR: Danes imamo pri nas politiko tako imenovanega «fiksnega» tečaja, ki je enak uradni pariteti dinarja. Ta tečaj je določen arbitrarno in se zaradi naraščanja cen odmika od realnega tečaja. Usklajevanje poskušamo doseči z občasniimi tihimi in nato uradnimi devalvacijami z vsemi posledicami, ki nastajajo v časovnih presledkih za gospodarstvo. V času med dvema spremembama postaje gospodarstvo v nerealnim tečajem, kar ima hude posledice na številnih področjih gospodarstva. Odnosi v cenah postajajo nerealni, povečuje se rentabilnost uvoza in smanjšuje rentabilnost izvoza, davčne olajšave in carinske stopnje dobivajo čedalje večji obseg, čedalje bolj se zamagljuje prava slika stanja itd. Nedvomno bi našemu gospodarstvu najbolj ustrezal realen tečaj, ki bi omogočal normalne kalkulacije in smanjšal preplavanje v gospodarstvu, stabiliziral pogoje za vključevanje v mednarodno menjavo itd.

Problem je v tem, s kakšnimi metodami vzdrževati realen tečaj, če prihaja do pritiska na cene. Razvitejši sistem to dilemo rešuje tako, da v čedalje večji meri uvaja tržne principe v kroženju deviz, kar je element objektivnosti. Tečaj se mora v razvitejšem sistemu vzdrževati na deviznem trgu, kjer se srečata ponudba in povpraševanje. Tak sistem omogoča, da pridejo do izraza objektivne zakonitosti in da se boj za trdnost valute osredotoči v napore za odpravljanje varčkov, ki povzročajo nestabilnost, ne pa na zdravljenje posledic.

VPRASANJE: Kaj potemtakem predlaga vaša komisija?

ODGOVOR: Naša komisija predlaga, da se uvede sistem kontrolirane in omejene spretnosti tečaja v določenih razponih. Tako bi se postopno čez nekaj let približali sistemu, ki bi bil v skladu s pravili mednarodnega monetarnega fonda, katerega član smo tudi mi.

VPRASANJE: Kot sestavni del sistema ste omenili devizno tržišče. Kaj si pod tem pojmom predstavljate? Kako naj bi devizno tržišče funkcioniralo?

ODGOVOR: Gre za organizirano in kontrolirano medbančno tržišče deviz, na katerem bi se pojavljali samo dejavniki, ki imajo zakonito pravico do ponudbe in razpolaganja s devizami. Na tem tržišču bi gospodarske organizacije prek bank kupovale in prodajale devize. Gospodarske organizacije, ki iščejo, bi lahko poslovale neposredno prek svojih deviznih računov mimo deviznega tržišča ali pa tudi prek tržišča. Na deviznem trgu bi dopuščali nihanje tečaja v določenem razponu.

VPRASANJE: Kljub velikemu povečanju izvoza od reforme sem nismo uspeli v najpomembnejši nalogi, ki smo si jo zastavili, to je, nismo dosegli konvertibilnosti dinarja. Verjetno za prehod h konvertibilnosti ni mogoče postaviti točnega roka, ker je to odvisno predvsem od notranje stabilnosti našega gospodarstva. Kaj si vaša komisija predstavlja pod tem pojmom in kakšne ukrepe predlaga za prehod h konvertibilnosti?

ODGOVOR: Razvitejši sistem ekonomskih odnosov nujno terja postopen prehod na konvertibilnost dinarja, ki naj bi bil rezultat odpravljanja razlik med devizo in dinarjem v največji možni meri in vpostavitve večjega finančnega ravnotežja doma in v mednarodni menjavi. Komisija je celoten predlog razvoja sistema ekonomskih odnosov s tujino izgrajevala kot da je ta predpostavka že sprejeta. V predlogu tes se komisija zavzema za to, da bi izdelali konkreten program ukrepov ter faz postopnega uresničevanja uporabnosti dinarja doma in v tujini, kar naj bi omogočilo, da bi lahko sprosti preverjalni rezultata tega procesa. Izdelava takega programa je obsežno strokovno delo, glasila pa opredelitev posameznih institucij v sistemu, ki bi vodile h konvertibilnosti dinarja. Komisija meni, da bi bila usodna za nadaljnji razvoj gospodarstva k višji stopnji vsaka kasnitev, kakor tudi prehitvanje v procesu ustvarjanja konvertibilnosti.

Kot prva etapa pride v poštev postopno uveljavljanje dinarja na zunanjih tržih, torej zunanja konvertibilnost. To pomeni, da se začne dinar uveljavljati v mednarodnih finančnih transakcijah kot enakopravna valuta. V drugi fazi pride v poštev konvertibilnost dinarja v notranjem finančnem plačilnem prometu. Časovni program ustvarjanja konvertibilnosti bi moral biti sestavni del novega srednjeročnega načrta.

VPRASANJE: Na kakšen odmev so doslej našle študije vaše komisije v jugoslovanskih gospodarskih krogih in ali ste od njih pri svojem delu dobili kakšno podporo?

ODGOVOR: Iz dosežanjega dela imam vtis, da dosevra splošno prepričanje, da je v ekonomskih odnosih s tujino potrebno narediti korak naprej v čedalje večje uveljavljanje objektivnih zakonitosti in da se razprava vse bolj osredotoča na načine in metode, s katerimi bi dosegli posamezne zastavljene cilje.

Ustavni pravice ni mogoče uveljaviti?

Odločbe upravnih organov brez obrazložitve niso v skladu z ustavo

»Delo državnih organov, organov družbenega samoupravljanja in organizacij, ki opravljajo zadeve javnega pomena, je javno; ti organi odzroma organizacije morajo obveščati javnost o svojem delu. Na kakšen način se zagotovi javnost, se določa z zakonom in s statutom. Z zakonom se določa, kateri podatki se morajo varovati kot tajnost ali se ne smejo objavljati.«

»Vsakomur je zajamčena pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva zoper odločbe sodišč ter drugih organov in organizacij, s katerimi se določa o njegovi pravici ali na zakonu temelječim interesu. Ustava SFRJ

Niso redki primeri, da občani sprejemajo odločbe upravnih organov in ne vedo, zakaj je bilo nekaj odločeno prav tako in ne drugače, ker so odločbe brez obrazložitve. Ob takih odločbah je odprto predvsem dvoje vprašanj: ali gre za nedosegljivost zakonodajalca ali površno delo delavcev v upravnih organih.

Na prvi primer, nedosegljivost zakonodajalca je že leta 1967 opozarjalo ustavno sodišče SR Slovenije. Zakon o upravnem postopku določa, da v primerih, za katere tako določa zakon ali na podlagi zakona izdan predpis, posamezni deli v odločbi niso obvezni. Pri tem je mišljena predvsem obrazložitve, ki je razvidna iz določbe: »Teh razlogov ni treba navesti, kadar je v javnem interesu iarečno tako določeno z zakonom ali uredbo.«

Ustavno sodišče SR Slovenije meni, da uredba ali kak drug podzakonski predpis ne more določati, kdaj v javnem interesu ni treba navesti razlogov za odločbo.

Uvodoma citirana določila ustave se nanašajo na javnost dela organa, ki jo med drugim zagotavlja obrazložena odločba. Temeljno načelo ustave je tudi zakonitost, katere praktična posledica je obrazložitve. Iz obrazložitve je razvidno, ali je pri odločanju vodil organe zakon, objektivnost ali samovolja. Obrazložitve prisili organe, da jasno zavzame stališče. Kontrola višjega organa je možna le, če je odločba obrazložena. Prizadeti državljani ne more uveljaviti z ustavo zajamčene pravice do pritožbe, ker ne ve kateri razlogi so vodili organe pri odločitvi, zato jih tudi ne more napadati v pritožbi. Sklicevanje na svobodni preudarek in na javni interes ni dovolj, saj je vse to pogojeno s konkretno situacijo, ki jo je potrebno vsestransko oceniti.

Dovoljevanje takih izjemnih primerov je korak nazaj v pravnem sistemu. Na področju Hrvaške, Istre, Dalmacije in Slovenije je upravno sodišče v stari Jugoslaviji strogo pazilo na to, da se niso izdajale odločbe brez obrazložitve. Zato je sedanja ureditev tudi v nasprotju z že doseženim razvojem na področju prava in kulture. Še toliko bolj postaja vsa ta materija sporna ob soočenju z ustavo in njenim temeljem, ki postavlja v ospredje varstvo pravic človeka in zlasti pravice občana do družbenega samoupravljanja.

Tudi pravni teoretiki upravnega prava nasprotujejo sedanji ureditvi. Nedvomno je sedanje stanje posledica še vedno pristonihi konservativnih sil v našem upravnem aparatu. Drugi problem je konkretno delo upravnih organov, ki izdajajo šablonske odločbe, ali pa kar enostavno pošiljajo naloge in

položnice. Niso redki občani, ki ne vedo, iz kakšnega naslova so dolžni nekaj plačati, ker so obrazložitve enotne, natisnane, ne navajajo premoženja, ki je predmet obdavčitve, stopnje in podobno.

Tako hodijo državljani po uradih, sprašujejo, na kaj se odločbe nanašajo, zamudajo roke za pritožbo in niso v stanju uveljaviti svojih pravic. Razumljivo je, da ni mogoče masovnih odločb natanko obrazložiti, vendar bi vedno morale biti toliko jasne, da bi vsakdo vedel, za kaj gre in da bi bil mogoč vsaj v osnovi preizkusiti pravilnost naloženih dolžnosti ali obseg odmerjenih pravic.

Ob tem naletimo tudi na vprašanje kvalifikacijske strukture upravnih organov, od katerih je odvisna kvaliteta njihovega dela.

Se vedno je pri nas močno prisotna misel, da je »oblasti nekaj posebnega. Zavest občanov o njihovih pravicah prodira počasi, kar nam dokazuje sorazmerno majhno število pritožb v upravnih postopkih. Ali ne prispeva svoj delež k temu pomanjkljiva obrazložitve, ki onemogoča prizadetemu njen preizkus? Zal je že velikokrat ponovljena ugotovitev, da so številni delavci v upravnih organih prepričani o tem, da delijo pravico in da so občani objekti njihovega delovanja, še močno resnična.

Nujno potrebno ni bilo, da v upravnih organih zavije močnejše nov veter, ker sicer bodo naša ustavna načela še dolgo lepa fasada. Pomanjkljivemu načinu dela daje podporo sedanja zakonska ureditev v pogledu obrazložitve, saj iz izjeme (čeprav neskladne s ustavo!) radi napravimo pravilo. JANEZ SINKOVEC

Iz vsebine:

Dr. SASA CVAHTE
VSELJUDSKI ODPOR IN
ZDRAVSTVENA SLUŽBA
Naloge, znanja in spoznanja

Dr. FRANC JENKO
ODGOVOR MILANU MAVRU

ACO PASTERNJAK
ZMAGA ŽE PRED VOLITVAMI
Predsedniške volitve v Mehiki

JANEZ STANIC
BALKANSKO SODELOVANJE

ANDREJ NOVAK
KAKO NAGEL
REVOLUCIONARNI RAZVOJ?
Kako bo v Libiji z nacionalizacijo
naftnih družb

IVAN FRANKO—IZTOK
NEKATERE ZNAČILNOSTI
LOKALNIH VOJN
Vojaško-politični komentar

Dr. STANE MIKUŽ
SPREJEM PRI RIHARDU
JAKOPICU

Dr. JANEZ ROTAR
KDAJ PRVI INŠTITUT?
Koroški Slovenci snujajo
znanstveno društvo

ALEKSANDER BASSIN
LE NA VIDEZ V ZNAMENJU
KONVENCIJE
Ob 35. mednarodnem beneškem
biennialu

SLAVKO FRAS
UMETNOST ZA PREMOG
Z obiska v porurskem mestu
Recklinghausen

PIERRE PFEFFER
LETO DNI MED DAJAKI
Zapisi z ekspedicije na Borneo

Naloga, znanja in spoznanja

Vseljudski odpor in zdravstvena služba

Od odgovora na vprašanje kako - bo odvisna učinkovitost dela

Zdravstvena služba tvori v miru enega izmed temeljnih oblik človekovega življenja... takih oblik, ki si jih človek organizira zase...

ma po sebi tvorijo enoto zaledja, klasificirano kot tip - mesto. V Sloveniji na primer tako urbanizirani deli po obstoječih demografskih podatkih ne združujejo več kot 35% vsega prebivalstva naše republike...

Drugo načelo, ki bi me tu vodilo, bi bilo: regionalno načrtovanje! Kaj s tem mislim? Mislim, da je treba v pripravah sanirati lokalne in regionalne čimtelje organizatorje ter bodoče poveljnike samo z elementi, vse ostalo pa naj izdelajo sami...

boljših, praktičnih rešitev. S slednjimi pa je treba potem sanirati še druge, da jih po lastni presoji uporabijo. Tako dobimo najboljši sklenjen krog priprav.

DOC. DR. SASA CVAHTE

Priprave

Prvo načelo, ki bi me tu vodilo, bi združil v naslednje pravilo: Čim manj predpisov! Prepričan sem, da so različni predpisi zelo potrebni, da so norme s standardi vred pomembna stvar, vem pa tudi naslednje: V najhujših razmerah je treba življenju najbolj na stečaj odpreti vrata.

Na podlagi vojaške medicinske doktrine je potrebno vsakemu ranjencu, ki krvavi (in kateri ranjenec ne krvavi?), takoj priložiti nadomeščati kri bodisi s plazmo, bodisi z drugo sorodno tekočino, najbolje seveda kar s krvjo.

Predvsem izobraževanje

Prepričan sem, da nam je na našem področju potrebno predvsem izobraževanje, izobraževanje in še enkrat izobraževanje. Zdravstveni delavci, vsi brez izjeme, morajo biti seznanjeni z načeli in osnovami taktike, ki jo bomo v naši občini ljudski obrambi uporabljali.

Izhodišča za organizacijo službe

Službo v našem primeru definiramo s pripravljeno, neprekinjeno dejavnostjo zdravstvenega osebja na področju zdravstvene dejavnosti pa tudi higiensko-epidemiološke. Zaradi jasnosti bo oba aspekta treba obravnavati vsakega zase.

Praden pa bi pričeli z obravnavanjem obeh aspektov, si skušajmo se predočiti tisto, kar je obema skupno. Skupna jima je dežela (domovina), kjer naj svojo dejavnost razvijajo. Od odgovora na vprašanje kako, bo odvisna večja ali manjša učinkovitost dela.

Ze bežen pogled na geografsko karto Jugoslavije nas pouči, da obsega med seboj ločena področja ali dele zaledja, ki jo meji s te strani državna meja, z druge magistralne komunikacije ter s tretje gorške verige in velike reke. Za tak del pokrajine, ki jo je moč zelo točno določiti, numerirati in klasificirati, primerjati, predlagam terminus - enota zaledja. S tem zadovoljimo tudi znanstveno metodo, ki terja najmanj merljivost, primerljivost in ponovljivost.

V vodilnih ali stičnih teh naših enot zaledja so navadno močni urbanizirani deli - večja mesta. Ta z druge strani tudi sa-

VLASTJA: UKROČENE SMERI

Zagrebski kalejdoskop

Milijoni že v prvi sapi

Ceste - Anarhija na stanovanjskem tržišču - Železnice za modernizacijo

Ne vem, kako dolgo bodo hodili tujci še k nam, (da o naših živilih sploh ne govorim), kajti med drugimi specialitetami jim iz sezona v sezono vztrajno ponujamo na središču tudi zgradbo slabe ceste. Med njimi prav gotovo nosi zaslavo cesta Zagreb-Beograd. Za njeno povsem novo obliko bo treba odšteti, kakor so izračunali nedavno tega, okrog 200 milijonov dinarjev. Toliko bi bilo namreč potrebno v prvi sapi njene prekrstitve v moderno hitro cesto. Strokovna služba sklada za ceste SR Hrvatske naj bi v kratkem poskrbela za revizijo projekta ter proučila, kje bi bilo mogoče stakniti kredite za ta podvig, ki bi ga lahko opravili v dveh letih. Za zdaj je treba spoznati in se odločiti, ali ne bi bilo pametno hkrati s obnovitvijo nove ceste zgraditi tudi trizmetrski pas za zanesljivo vozilo ter križišča v dveh nivojih, s čimer bi pravzaprav dobili en pas hitre ceste. Zdi se, da takšna investicija ne bi bila vržena skozi okno, če upoštevamo prometno veljavo te ceste, obznan pa tudi, da bi bilo treba, kakor predvideva projektni rešitev, v naslednjih sedmih letih zagotoviti za to cesto samo denar za njeno vzdrževanje, ne pa tudi krpanje lukn, kar ne zaledja niti za leto dni. Opomnim naj, da je ta operacija predvidena tudi v prvi projekciji del na hrvatskem cestnem omrežju v novem srednjeročnem obdobju do 1975. leta.

grad ter Letenje-Varaždin-Zagreb-Karlovac-Rijeka) ter izgraditi blizu 400 km cest na drugih pomembnih smerih v republiki, razviti ožka prometna gnila na Rijeki, v Zagrebu, Osijeku, Crikvenici in drugje, a tudi to še ni vse. Zrasli bodo novi mostovi na Donavi, Savi, uni in Kolpi, za nameček pa bo treba modernizirati še 225 km cest druge in tretje reda. Vse to (skupaj z vzdrževanjem) bo do 1975. sodplavilo okrog 4,3 milijarde dinarjev.

Drugo, s čimer so na Hrvatskem (in posebno v Zagrebu) veliki križi in težave, je stanovanjska isgradnja. Strokovnjaki trde, kako ne gre le za to, da v načrtih ni dobila mesta, ki ji gre, temveč tudi, da se je namesto dela razpasla na stanovanjskem tržišču - popolna anarhija. Gre za to, da bi morali dobiti trg 8200 stanovanj na leto, če bi radi do 1985. leta rešili stanovanjske probleme v Zagrebu, toda lani so jih zgradili le 6000, medtem ko jih bodo letno nekaj več.

Razprave o prvih projekcijah stanovanjskega gospodarstva do 1975. opozarjajo, da niso rešeni nekateri osnovni pogoji za izoblikovanje normalnih tržnih odnosov, ki smo jih proklamirali ob startu gospodarske reforme. Ni le to, da je odstotek kreditni mehanizem (zaradi česar je ostalo v zadnjih štirih letih od denarja, ki ga izdajajo za stanovanjsko isgradnjo, neiskoriščenih nad 300 milijonov, ki so se v glavnem preselili med obratna sredstva), temveč tudi, da je narejenih ramer kriva razdeljenost operativne. Namesto da bi imeli večlike protizlaga stanovanj, pravijo na Hrv-

skem, imamo mini podjetja, zemljišča so razparcelirana itd. Razmere so resne, in si ope posebej ob upoštevanju, da manjka Za grebu 80 tisoč stanovanj.

Ni jih malo, ki protestirajo zaradi neopravičeno nagle povečanja cen, za kar deloma krivijo neustrezno zemljiško politiko. So tudi nekateri, ki (zaradi cen) resno dvomijo, da stoji načrt na trdnih nogah. Ta namreč predvideva, da naj bi v Zagrebu zraslo v naslednjih petih letih 45 tisoč stanovanj - torej po 9000 na leto, vendar moram povedati, da je program izoblikovan na lanskih cenah, te pa so že zdaj dosti večje... Očitki so tudi, da privatna gradnja nima nobene nogo uspešnosti urbanističnih načrtov, da jih večina ostaja le na papirju, po drugi strani pa raste - vsem ukrepom navkljub - divja naselja. Zgodno besedo o vsem tem bomo slišali šele na jesen, seveda v hrvatskem Seboru.

Dober mesec je ugasnil od tega, ko je iz Zagreba prvič odpeljala proti Beogradu ena najmodernejših električnih kompozicij. To je bil pravzaprav le eden od korakov intenzivnega programa modernizacije, ki se je lotilo zagrebško ZTP. Ta delovni kolektiv (30 tisoč zaposlenih) je pravzaprav že dalj časa v krizi, ki ji botruje vrsta varovok, posledica pa je bila, da so na primer preteklo poslovno leto sklenili s skoraj 180 milijoni izgube. Kljub takim razmeram, v katerih bi marsikdo vrgel puško v koruzo, so se v zagrebškem ZTP odločili, da bodo splovaj iz tehkih ramer s odlično akcijo tehnične in poslovne modernizacije.

Poslovna prizadevanja tega podjetja se zrcalijo predvsem v uvajanju novih oblik transportne tehnike in uslug, v potniškem prometu je odvela vrsta poslovnih in drugih brzih vlakov itd. Poskrbeli so tudi za boljše in bolj racionalno poslovanje. Tako so letos npr. odpisali nekateri nerentabilni proge in postaje, iz prometa se je moralo posloviti 2600 vagonov in 85 lokomotiv, vse to pa je zmanjšalo stroške podjetja za 85 milijonov na leto. Značilno je še, da so uknili skoraj polovico skupnih služb podjetja, odprli so vrata iznajdnjen in ekonomistom, čeprav je tečajevno v tem, da je zaradi niskih osebnih dohodkov še vedno zelo težko dobiti strokovnjake na železnico.

To seveda še ni vse: v korak z elektrifikacijo proge uvajajo sodobne varnostne signale in telekomunikacijske naprave, opravili pa so tudi remont 229 km magistralnih prog, kupili več deset električnih in drugih lokomotiv, vrsto vlakov, vagonov itd. Od 1964. leta so porabili za modernizacijo že 908 milijonov, na račun posojila za modernizacijo, ki je bilo razpisano pred nedavnim, pa so dobili okrog 50 milijonov (od česar so samo šestimajstirj vpisali nekaj nad 22 milijonov).

Zagrebško ZTP bo šlo še naprej po tej poti, čeprav so njegovi delovni pogoji dejavno težki: karšljenost sredstev je nad 54-odstotna, transportne mehanizacije skoraj ni - posledica pa je niska reproduktivska moč železnice, ki še vedno ne more odmarjati denarja za to, kar bi bilo nujno. Ob vsem tem je jasno predvideno, da so sedanja prizadevanja rodila prve uspehe, saj letošnje poslovanje že ponuja zadovoljiv sestevek. MARJAN KUNEJ

Odgovor Milanu Mavru

Ker se pisec rubrike »Pismo mojemu poslancu obrača na druge zavarovalnice s pozivom, naj dopolnijo njegova razmišljanja z dne 20. 6. 1970 ob priljubljeni temi spor med AMDJ in zavarovalnicami glede znižanja premij, se njegovemu pozivu s veseljem odzivam. Bojim se sicer, da z mojim odzivom ne boste posebej zadovoljni. Ker sem zavarovanec z napako, ker sem hkrati tudi zavarovalni sodelavec in to celo na področju avtomobilske odgovornosti. Upam, da to ne sme biti ovira, da ne bi na vaš poziv odgovoril.

Misel, da bi bonifikacije mogle bistveno vplivati na znižanje premij, se je prežvečala. Prienam pa, da so bonifikacije še zdaj priljubljen instrument za pridobivanje zavarovalnice, odločile niti zavrzanje. Prav sedaj so se v ZRN zavarovalnice odločile niti zavrzanje. Premij, ki v avtomobilski odgovornosti več let niso imeli škodnega primera, teletk pust pri kasu zavarovanju, ker je tam sklepajne kasko zavarovanja skoro zamrlo - le 7 odst. vozil je še kasko zavarovanih.

Vidim, da ste na tem področju dobro seznanjeni celo z najmenejšimi stiki med svetom za promet zvezne gospodarske zbornice in zavarovalnicami. Po objavi vsakega pisma sem tudi jaz prejel obvestilo od aktuarske komisije, ki me seznanja s temi stiki. Po stignji obveščeniosti in doline vira informacij le prve roke sam vsakakor priznam prednost. Pričakujem, da bo naša angažiranost olajšala najti potrebni sporazum in rešiti spor. Moje pisanje zadeve ne misli obogatiti z razmišljanji, temveč s konkretnimi podatki in z dejstvi. Poslovno življenje ne ceni preveč modrovanja in razmišljanja, temveč upošteva je dejstva, številke pa tudi znanstvene ugotovitve.

Sicer pa ugotavljam, da pri pogovornih gleda avtomobilskega zavarovanja, zlasti pri zavarovanju odgovornosti, akutno boleham na pomanjkanju iskrenosti, odkritosti, da iščemo razloge za podražitve zavarovanja tam, kjer jih ni ali pa jih je možno ugotoviti le z lekmarsko tehniko, nočemo pa pogledati resnici v obraz. Vsakdo ve, zlasti pa tisti, ki grejo v tujino, ali celo preučujejo pogoje in cenike zavarovalnic odgovornosti, da je to zavarovanje pri nas čudovito nizko, pa tega nihče javno ne pove, skuša pa iskati razloge za pasivnost tega zavarovanja le pri avtopopravljalnicah in zavarovalnicah. Le zavarovalnici obravnani škodnih primerov večkrat odkrli priznavajo, da je naša premija le tretjina ali četrtina tega, kar plačajo zunanji, noben novinar pa tega še ni napisal. Ne samo prijatelj, ki je že razbil tri avtomobile, kar vsi zavarovalnici bi lahko v zboru vsako jutro zapeli: »Lepo je biti v naši domovini zavarovane«.

Upam, da sem razbral jedro vašega pisma, ki je v tem, da je po vaši oceni poglavitni vzrok za najneonejš podražitve v tem, ker zavarovalnice ne priznavajo bonitet dobrim voznikom, ker zmotno mislijo, da je takšno stimuliranje dobrih voznikov brez pomena. V bistvu gre za vprašanje popustov in bonifikacij voznikom, ki več let niso imeli škodnega primera. Pravzaprav gre za dvoje samostojnih, čeprav med seboj se prepletajočih vprašanj: franšize in popusti.

Poglejmo kar v tuje cenike. V rokah imam avstrijski cenik iz leta 1967; gotovo se od letnega premija niso značale. Premija za avtomobilsko odgovornost osebnega avtomobila od 20 do 34 KS je 1.510 šilingov ali zokroženo 750 din. Italijanski cenik tudi iz leta 1965, za vozilo do 33 KS ob zavarovalni vsoti do 215.000.000 lir, zahteva za premijo avtomobilske odgovornosti v Gorici, kjer je premija najcenejša, 46.800 lir, v Neaplju in Bariju pa kar 107.900 lir, pri nas pa le bormih 22 din. Res, lepo je biti pri nas zavarovaneec. Samo tega ne javno priznati; le zavarovalnici v pisarni lahko med štirimi stenami priznajo, kako je mogoče, da zavarovalnice ob teh premijah še morejo poslovati.

Spodbujanje dobrih voznikov s franšizami. Zakon naravnost določa zavarovalnici, da pripravijo cenik tako, da nudi velike odgovornosti pri plačilu premije tistim zavarovaneem, ki del škode nosijo sami, v obliki samopridržaja ali, kot pravimo, franšize. Če zavarovanec pri vsaki škodi nosi del škode sam, je živo zainteresiran, da se škodam izogiblje. Če je ta udeležba čimvečja, večji je njegov interes, da do škodnih primerov ne pride, nevarnost jamstva zavarovalnice pa je močno zmanjšana. Ta družabništvu, ki skupna usoda je poročstvo, da zavarovanec v lastnem interesu ne bo povzročil zavarovalnici prevelikih stroškov iz sklenjene zavarovalne pogodbe. Obratno pa je za zavarovalnico zelo nevarna tista oblika zavarovanja, pri kateri nosi zavarovalnica vso rizično, tudi škodo od dinarja dalje, ali zavarovanje brez vsake franšize, ker je potem zavarovanec vseeno, koliko škod povzroči, češ saj škoda tako trpi zavarovalnica. Tako zavarovanje smo pri nas že opustili, a smo ga pod pritiskom konkurence morali spet uvesti, vendar smo ga sedaj toliko podražili, da je zanimanje zmanjšano. Pa družabništvu, ki skupna usoda je poročstvo, da zavarovanec v lastnem interesu ne bo povzročil zavarovalnici prevelikih stroškov iz sklenjene zavarovalne pogodbe. Obratno pa je za zavarovalnico zelo nevarna tista oblika zavarovanja, pri kateri nosi zavarovalnica vso rizično, tudi škodo od dinarja dalje, ali zavarovanje brez vsake franšize, ker je potem zavarovanec vseeno, koliko škod povzroči, češ saj škoda tako trpi zavarovalnica. Tako zavarovanje smo pri nas že opustili, a smo ga pod pritiskom konkurence morali spet uvesti, vendar smo ga sedaj toliko podražili, da je zanimanje zmanjšano. Pa družabništvu, ki skupna usoda je poročstvo, da zavarovanec v lastnem interesu ne bo povzročil zavarovalnici prevelikih stroškov iz sklenjene zavarovalne pogodbe.

Zanimivo bi bilo napraviti anketno na sodiščih koliko tožb in za kakšne zneske je vloženih na sodiščih po 30. juniju 1970, da bi dobili vpogled v stanje zavarovalnic, ko gre za avtomobile.

Ameriška zavarovalnica je Bobu Lorenu lahko nasvetovala, naj si poišče v bodoče drugo zavarovalnico, pri nas pa se zavarovanec takega kosa zavarovalni lahko samo nasmešne, češ po pogojih in skaktu sta za dolžni zavarovati, sicer nosi tožim. Lepo bi bilo, če bi naš poslanec posredoval, da bi za take primere dosegljivo zavarovalnica spregled obveznosti sklepajne zavarovanj s takimi zavarovalnimi kandidati.

Zavarovanje sloni na načelu vzajemnosti, zaradi česar ne moremo zahtevati od vsakega, da bi plačal premijo v višini škode, ker potem zavarovanja ni treba. Potrebno pa je za zaščito obstoje zavarovanja, da tisti, ki napravijo več škode, več prispeva oziroma plača dražjo premijo ali pa se mu ob izplačilu nekaj odtrga.

Zelo skromna franšiza je uvedena pri zavarovanju avtomobilske odgovornosti v višini 200 din. Znanja je zadeva, ko so nekateri hoteli prikazati to franšizo kot nezakonito, dasti jo zakon naravnost priporočila in se celo organizacije zunaj zavarovalstva, npr. AMDJ, vztrajajo za to, da bi morala biti franšiza znatno višja.

»Nesrečni račun in izračuni pokažejo natanko tisto, kar hočemo.« Osebo v to ugotovitev nisem popolnoma prepričan. Če se ne motim, so računovodje celo zaprisegli in od direktorjev kaj malo odvisni. Če nimatev pomislekov proti bilancam raznih podjetij, zakaj naj bi potem sumili, da so bilance zavarovalnic nerisne in da nepopolno prikazujejo premerjkljaj v avtomobilskem zavarovanju?

Posebno vprašanje so popusti, bonitete ali bonifikacije zavarovaneem, ki več let niso imeli nezgod. Če je sklenjeno le zavarovanje z veliko samoudeležbo, je premija še tako nizka. Ob visokih franšizah bi ti popusti zahtevali velika sredstva, ki jih morajo zavarovalnici vnaprej plačati. Naše jugoslovanske izkušnje pa so take, da so se lani vse zavarovalnice, razen »Saves in »Maribora«, zavezale za zavarovanja s popusti, konec leta pa so ga ocenile za neprimerne in bi ga najraje letos že odpovile, vendar jim že prevzete obveze to onemogočajo. Vseeno pa so ga odpravile pri vseh vrstah vozil, razen pri osebnih.

Kot zavarovanec in kot avtomobilist prav gotovo nisem navdušen, da se premija zvišuje, pod čustvo pa mi je tudi, da bi mi kdo lahko očital, da mi uporabo avtomobila plačujemo drugi, da sem ob polnem zdravju in močeh socialni dotiranec, kakršen očitke bremenijo trenutno vse naše avtomobiliste.

Osebnost moram biti hvalečen, da ostanejo premije zdržane na sedanjem nivoju, čudim pa se, kako je mogoče, da je ta moja osebna korist tako uglasena s splošnimi družbenimi koristimi, kot me skušajo nekateri prepričati.

Kot zavarovalni delavec ne morem zamolčati svojih pomislekov proti identit. nosti mojih osebnih koristi in splošnih družbenih koristi. Slišim tudi, da zvezna gospodarska zbornica že dalj časa ne podpira več stališča AMZJ glede zamrzavanja premij za zavarovanje avtomobilske odgovornosti pri osebnih vozilih.

Če hočem biti iskren, potem moram povedati, da me igra okrog premij za avtomobilsko zavarovanje močno spominja na igro slepih miši, ko iščemo vzroke tam, kjer jih ni, pravih vzrokov pa ne moremo videti.

Zal mi je, da moj odgovor ni napisan v tako živahnem in zanimivem stilu, tolači me pač misel, da dejstev ni mogoče nazivati v tako zanimivem kramljanju kot tako razmišljanja. DR. FRANC JENKO

UGODNOST ZA NAROČNIKE DELA! DELO NEZGODNO ZAVARUJE VSE SVOJE NAROČNIKE PRI ZAVAROVALNICI SAVA NE ODLABAJTE IN ČIMPREJ NAROČITE DELO

KULTURNI KOLEDAR

Gledališča

FESTIVAL LJUBLJANA

NEDELA, 12. julija ob 20.30 letno gledališče Križanke: kulturno-abstrakna predstava ob DNEVU SOFERJEV, Sodeluje: Vilma Bukovec, Rajko Koritnik, Ladko Korošec, Stane Sever, Zdenka Lukac. Spored bosta vodila Kristina Remšar in Branko Dobravc, v zabavnem delu prizredite pa: ansambel Mihe Dovžana, vokalni kvintet Gorenjci, pevca Ivanka Kraševc in Janez Sporar ter humorist Rado iz Skofje Loke. Narodno-abstrakna glasba in meksikanske pesmi.

Vstopnine ni, ker prizreditev poklanja delovne organizacije Ljubljana-transport. Avtohelma, Vektor, Avtoznanstveni promet Maribor, Slovenija-avto, Avtoobnova in Avtopromet Gorica.

Torek, 14. in petek, 17. julija letno gledališče Križanke: ob 20.30: **TEDEAN ITALJANSKE OPERE**. Rossini: SEVILJSKI BRIVEC. Dirigent: Alberto Zedda, režiser: Carlo Piccinato. Operni pevci, prvaki Italije.

Cetrtek, 16. in sobota, 18. julija ob 20.30: letno gledališče Križanke: **TEDEAN ITALJANSKE OPERE**. Puccini: MADAME BUTTERFLY. Dirigent: Luigi Toffolo, režiser: Giovanni Poli. Operni pevci, prvaki Italije.

Vstopnine so v prodaji v Križankah od 10. do 12. in od 17. do 19. ter 20. pred pričetkom. Rezervacije po telefonu: 21-768.

Likovna razstava

LJUBLJANA
NARODNA GALERIJA — Stalna zbirka starejše slovenske umetnosti od srednjega veka do impresionizma je odprta vsak dan, razen počitnic, od 10. do 18. ure in v nedeljo od 10. do 13. ure.

MODERNA GALERIJA V LJUBLJANI: v Moderni galeriji je odprta retrospektivna razstava slikarskih del Riharda JAKOPICA do vključno 13. septembra, vsak dan od 10. do 18. ure.

MALA GALERIJA V LJUBLJANI: v Mali galeriji je odprta razstava grafik, ki jih razstavlja Marjan VOJSKA. Razstava je odprta vsak dan med 10. in 20. uro.

Knjižnice

LJUBLJANA
BIBLIOTEKA SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI, Novi trg 3, vsak dan od 7. do 15. ure, sredi tudi od 17. do 19. ure, sobota od 7. do 14. ure.

CENTRALNA EKONOMSKA KNJIŽNICA, Gregorčičeva 27, študentska čitalnica je odprta vsak dan razen sobote od 10. do 12. ure, sobota od 8. do 11. ure.

CENTRALNA KNJIŽNICA BIOTEHNI-

ŠKE FAKULTETE, Krakov trg 1, od 8. do 12. ure, sobota zjutraj.

CENTRALNA MEDICINSKA KNJIŽNICA, Vrhov trg 2, vsak dan od 8. do 14. ure, ponedeljek in sredi od 8. do 19. ure.

CENTRALNA TEHNIŠKA KNJIŽNICA, Tomšičeva 7, vsak dan od 7.30 do 14. ure.

DELAVSKA KNJIŽNICA, Prešernova 20, vsak dan od 8. do 20. ure.

KNJIŽNICA INŠTITUTA ZA SOCIOLOGIJO IN FILOZOFIJO, Trg revolucije 1, vsak dan od 7.30 do 12.30 ure.

KNJIŽNICA INŠTITUTA ZA ZGODOVINO DELAVSKEGA GIBANJA, Trg revolucije 1, vsak dan razen sobote od 7. do 13. ure in od 16. do 11. ure.

KNJIŽNICA JOZETA MAZOVCA, Zaloška 35, s čitalnico Zaloška 16, vsak dan razen sobote od 8. do 19. ure, sobota od 8. do 12. in od 16. do 19. ure.

KNJIŽNICA NARODNEGA MUZEJA, Prešernova 20, vsak dan razen sobote od 8. do 14. ure.

KNJIŽNICA PRAVNE FAKULTETE, Trg revolucije 11, vsak dan razen sobote od 7. do 13. ure in od 16. do 19. ure, sobota od 7. do 13. ure.

KNJIŽNICA FREZIHOVEGA VORANCA, Zavežiška 3a, dopoldne ponedeljek, sredi, petek od 9. do 11.30, popoldne ponedeljek, torek, četrtek, petek od 15.30 do 18.30 ure.

KNJIŽNICA SLOVENSKEGA SOLSKEGA MUZEJA V LJUBLJANI, Poljanska 28, vsak dan od 9. do 14. ure, v soboto od 9. do 12. ure.

LJUDSKA KNJIŽNICA BEZIGRAD, Tišova 61, vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 19. ure.

LJUDSKA KNJIŽNICA SISKI, Celovška 161, vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 19. ure.

MESTNA LJUDSKA KNJIŽNICA, Gosposka 1, vsak dan od 8. do 13. ure in od 14. do 20.30 ure.

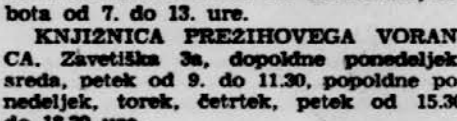
NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA, Turjarska 1, je odprta vsak dan razen sobote, od 7. do 21. ure, sobota od 7. do 14. ure.

PIONIRSKA KNJIŽNICA, Komenskega 9, vsak dan, razen sobote, od 8. do 11. ure, sobota od 8. do 12. ure.

SLOVANSKA KNJIŽNICA, Gosposka 16, vsak dan razen sobote, od 7. do 20. ure, sobota od 7. do 12. ure.

VISOKOSOLSKA IN STUDIJSKA KNJIŽNICA — Ispisovalnica je odprta vsak dan od 10. do 13. ure, čitalnica pa od 7. do 13. ure. V avli knjižnice je razstava »Franc Križič 1880—1950«.

Muzeji

LJUBLJANA
NARODNI MUZEJ — Odprte so stalne arheološke zbirke in občasna razstava »Holandsko-flamske in francoske reproduktivne grafike 17. in 18. stoletja«, ki je prirejena v počastitev 25-letnice osvoboditve. Muzej je odprt vsak dan razen ponedeljka od 9. do 13. ure, v sredo in petek od 16. do 19. ure.

V razstavišču »ARKADE« na Trgu revolucije 18. je odprta razstava »Uniforme in zgodovina«. — Razstava prikazuje nastanek in razvoj vojaške uniforme od 17. stol. do današnjih dni, od barvitih krojev v preteklosti do povsem utilitarnih oblačil sodobne vojske. Na razstavi je zbranih preko sedemdeset originalnih uniform, ki so zelo živo in nazorno dopolnilo predstave o zgodovinskih dogodkih (zlasti

18. stol.), s katerimi je bila Slovenija najtesneje povezana. Razstava je odprta samo do vključno 12. 7. t.

Razstavišče je odprto vsak dan od 10. do 19. ure, v nedeljo pa od 10. do 13. ure.

V MUZEJU LJUDSKE REVOLUCIJE V LJUBLJANI je odprta stalna razstava o razvoju naprednega delavskega gibanja 1911 do 1941 ter ljudske revolucije 1941—1945 na Slovenskem. Muzej je odprt od 8. do 18. ure, ob nedeljah od 8. do 12.30 in od 14.30 do 18. ure. Ob ponedeljkih je muzej zaprt.

Stalna razstava na BAZI 20 NA KOČEVSKEM ROGU je odprta ob areadah in sobotah od 10.—15., ob nedeljah in praznikih pa od 9.—17. ure.

ZEMLJEPIŠNI MUZEJ V LJUBLJANI, Trg francoske revolucije 7/II, ima odprto razstavo »Nekateri elementi in aktualni problemi v agrarnih pokrajinah Slovenije. Muzej je odprt vsak delovnik, razen sobote, od 9. do 13. ure, ob ponedeljkih in sredi tudi popoldne od 17. do 19. ure. Skupinski obiski po dogovoru so možni tudi izven tega časa. V navedenem času je odprta tudi knjižnica in arhiv s dokumentacijo.

SLOVENSKI SOLSKI MUZEJ V LJUBLJANI, Poljanska c. 28, ima odprto občasno razstavo: »Zensko solstvo in delovanje učiteljic na Slovenskem«. Muzej je odprt ob delavnikih od 9.—14. ure, v soboto od 9.—12. ure. Vstopnine ni.

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ je od 19. julija zaprt, ker pripravljajo novo razstavo o hiši na slovenskem alpskem osemjuju.

MULJAVA IN PRAPROČE PRI GROŠUPLJEM. Slovenski etnografski muzej vabi na ogled Jurčičevga doma na Muljavi in spominске sobe pisatelja Louisa Adamiča v gradu Praproče pri Grošupljem.

MUZEJ V GRADU PODSMREKI PRI VIŠNJI GORI. Slovenski etnografski muzej vabi na ogled muzeja v gradu Podsmreki pri Višnji gori. Razstavlja je zbirka slovenskega lončarstva, kamnite ljudske plastike ter razstava ljudske umetnosti zahodnega dela Dolenjske. Muzej je odprt vsak dan.

GORIČANE

V muzeju GORIČANE pri Medvodah so odprte preurejene stalne zbirke iz zahodne Azije in razstava: Indijska zbirka Dušana Kvedra. Muzej je odprt vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure, razen ponedeljka, ob nedeljah od 10. do 13. ure in od 15. do 19. ure. V nedeljo, 12. julija bo ob 16. uri predvajanje barvnih folklornih filmov iz azijskih dežel.

KRANJ

GORENJSKI MUZEJ KRANJ. V Mestni hiši je stalna arheološka, kulturno-zgodovinska in umetnostno-zgodovinska zbirka. V Galeriji v Mestni hiši pa je na ogled dokumentarna zgodovinska razstava Prešernova brigada.

V baročni stavbi v Tavčarjevi ul. 43. je v I. nadstropju na ogled republiške zbirke: Slovenska čena v revoluciji in razstava Industrijski pejsaž akad. slikarja Ljuba Raznikarja. V II. nadstropju je odprta etnografska razstava Planarska kultura na Gorenjskem.

V Prešernovi hiši je odprt Prešernov spominski muzej. V galeriji v isti stavbi razstavlja kipar Aleksander Kovač, v klopi pa na ogled razstava Kranjski portali, ki jo je pripravil Zavod za spomeniško varstvo v Kranju.

Galerijske in muzejske zbirke Gorenjskega muzeja so odprte vsak dan od 10. do 12. in od 17.—19. ure.

RADOVLJIČA BEGUNJE, KROPA

CEBELARSKI MUZEJ V RADOVLJIČI

Je odprt vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

SPOMINSKI MUZEJ TALCEV V BEGUNJAH

na Gorenjskem je odprt vsak dan od 8. do 18. ure.

KOVASKI MUZEJ V KROPI

odprt vsak dan od 8.—18. ure.

Najboljše skupine sprejemajo vsi muzeji ob vsakem času.

BISTRA PRI VRHNIKI

TEHNIŠKI MUZEJ SLOVENIJE ima svoje zbirke v gradu Bistra pri Vrhniki, to je 22 km od Ljubljane. Odprti so naslednji oddelki: gozdarski, lesni, lovski, elektro-strojni in kovski. Obiskovalce vabimo, da si ogledajo tudi muzejski park z ribnikom, stražni stolp in grad s številnimi lovskimi napravami.

Muzejske zbirke so odprte vsak dan od 8. do 14. ure, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 8. do 18. ure.

BREŽICE

V POSAVSKEM MUZEJU sta vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 16. ure odprti arheološka in etnografska zbirka, zgodovinska zbirka hrvaško-slovenski kmetički upor 1573 in oddelki ljudske revolucije.

V stalni galeriji so razstavljeni oja in plastike od renesanse do 19. stol. ter izbor olij in grafik slovenskega slikarja Franja Stipoviča. V muzeju si je mogoče ogledati tudi restavrirane baročne freske v viteški dvorani, na stopnišču in v grajski kapeli.

KINOTEKA

Ponedeljek 13. VII. 1970 CAROBNI NAPOJ DR. JERRYJA (THE NUTTY PROFESSOR), ZDA, 1963. Scenarij: J. Lewis, Bill Richmond, Režija: Jerry Lewis. Glav. vi.: Jerry Lewis, Stella Stevens, Del Moore, Norman Alden (v barvah)

Torek, 14. VII. 1970: DVOBOJ NA SONCU (DUEL IN THE SUN), ZDA, 1946. Scenarij: David O'Selznick, Režija: King Vidor. Glav. vi.: Gregory Peck, Jennifer Jones, Joseph Cotten, Lillian Gish, Lionel Barrymore (v barvah)

Sreda, 15. VII. 1970: NAJBOLJŠI MED NAJSLABŠIMI (BEST OF THE BAD MEN), ZDA, 1951. Scenarij: R. H. Andrews, John Twist, Režija: William D. Russell. Glav. vi.: Robert Ryan, Claire Trevor, Jack Buetel, Robert Preston (v barvah)

ob 20. uri: DOROTHY VERNON iz HADDON HALLA (DOROTHY VERNON OF HADDON HALL), ZDA, 1924 (nem) Scenarij: Waldemar Young, Režija: Marshall Neilan. Glav. vi.: Mary Pickford, Andrew Randolf, Marc MacDermott, Allan Forrest

Cetrtek, 16. VII. 1970: TRILE NOVČICI V VODNJAKU (THREE COINS IN THE FOUNTAIN), ZDA, 1954. Scenarij: John Patrick, Režija: Jean Negulesco. Glav. vi.: Louis Jourdan, Jean Peters, Rossano Brazzi, Clifton Webb (v barvah)

Petek, 17. VII. 1970: MELBA, Vel Britanija, 1953. Scenarij: Harry Kurnitz, Režija: Lewis Milestone. Glav. vi.: Patrice Munsel, Robert Morley, John McCallum, John Justin (v barvah)

Sobota, 18. VII. 1970: NEPOZABNA PESEM (A SONG TO REMEMBER), ZDA, 1944. Scenarij: S. Buckman, Režija: Charles Vidor. Glav. vi.: Cornel Wilde, Merle Oberon, Paul Muni, Nina Fosh (v barvah)

Naša ulica

Milo tenkočutno ljudstvo

Soparni poletni dan se je sprevrgel v večer, ki je bil kakor ustvarjen za to, da se človek naloka piva. Sedel smo »Pri šejnem zadržanju, vrčki so prihajali v prijeten krogotok, popovarjali smo se o slabi turistični sezoni, visokih cenah, novih davkih, brezposelnosti, in o drugih prijateljskih rečeh, skratka, kazalo je, da bo mo tudi ta večer vsaj dosegljiv, če že ne presegljiv, kar smo načrtovali.

Pa so se nenadoma pri sosednji mizi steli. Najprej so se obdelovali z rokami, potem pa je objestni svetlobo, ki je uho najhujsji, segel po stolu in z njim temeljito poročunal s svojimi nasprotniki. Dva sta mu pobegnila, tretji pa je padel in na tega se je spravil. Mladil ga je tako dolgo, da je oni nepremično obležal. »Zdaj je pa dovolj,« je dejal Boric in pristopal k pobesnelemu pretepacu.

Pa še ni bil dobro pri njem, ko je tudi on padel prek pokosen, saj ga je le oni brez besed tresil po glavi.

Poklicali smo milenične in rešili avtomobil. Dva so odpetjali v bolnišnico, enega v zapor.

»Zdaj bodo pa tega reveža najprej pretepli milenični, potem se bo »rešil« v zaporu, vrgli ga bodo iz službe, morda ga bo pustila žena ... in vse to le zaradi nekaj ubogih udarcev.«

Tako je dejala nakarica, ko je pospravljala razbitine. In gostje so brz pritegnili.

»Simpatični fant je bil videti, prav čudno se mi zdi, da se mu je pripetila ta neprijetnost.«

»Zelo dolgo ga poznam na videz, vem da se redko pretepa. Tako enkrat, dvakrat na leto.«

»Enkrat, dvakrat na leto? Saj to ni nič. Poznam tudi take, ki se večkrat. Ubogi fant.«

Ves večer smo se potem posvetili pogovoru o ubogem fantu, ki je imel tako smolo, da je dva sprava v bolnišnico. Nekateri imajo pa smol! Sele ko smo odhajali domov, se je Dolje spomnil:

»Saj res! Kaj pa je z Boricem?«

Nekega dne smo izvedeli, da našega mesarja ni bo več.

Menda so ugotovili, da je poveril kakih 15 milijonov in da ga zaprl.

»Ubogi človek! Pravijo, da ga bodo zaprili za dve leti. Kaj bo z njegovo družino?« je dejala Dolječanka.

»Rešil! Nekateri imajo pa res smolo,« je dodala Borička.

»Saj niti ni bil tako slab,« je dodala še Koroševka.

Gospodinj, ki so se vsa leta jezile nanj, so enoglasno ugotovile, da je bil prav čudovit človek in da zaradi tistih petnajstih milijonov res ni pravično, da gre za dve leti sedet.

»Zvedel sem, da bodo imeli zaradi teh petnajstih milijonov ostali iz podjetja, ki je bilo ogoljufano, precej slabše plače,« sem dejal šenkmar.

Presrčljivo so me pogledale in videl sem, da ostajalo še naprej na stališču, da je uboo le naš mesar, ki je poveril petnajst milijonov ...

Tisti hulaaci iz sosednje ulice, tisti molozilasti zapranci, ki je do svoje polnoletnosti komaj osemletko absolvirali, ki je že z šestnajstimi razbil tretji očetov avtomobil, ki je bil strah in trepet vse okolice, saj je izmaknil vse, kar ni bilo pri bito se je pred dnevi presneščil.

Z visokoposelnim avtomobilom se je z vsa hitrostjo zaletel v nasprotno avtomobil. Voznik avtomobila sta hlin dva mrtva nista na so odpetjali v bolnišnico, hudo poškodovane.

»Ubogi fant! Saj ni bil tako slab,« pravi prvo »raj sosedini.«

»Mlad je bil še, bi se že unesel. Zdal na, kdo ve kako bo z njim. Ubogi.«

»Pa ima res smolo, reveček. Tako mlad, na inka nesreča.«

Vsa ulica obovi le o tem nesrečnem fantu in o hudi nesodi, ki se je pripetila ravno njemu, revečku.

O tistih dveh, ki so ju zaradi njegovega divjanja pokopali, pa niti besede. Slovenci smo res milo, tenkočutno ljudstvo.

EVGEN JURIC

ŠAH

Problemski šah

III. mednarodni problemski turnir «DELO»-TOVARIS 1970-
Šahovski problem št. 171
BOGDAN CVEJIC
Beograd
Original
Mat v dveh potezah

Beli: Ka2, Dd1, Lb1, Sc7, Sh6, Pe3, f7, h8 (8)
Crni: Ke5, Dg7, Tb6, Lf2, Sh7, Pa4, b2, c3, d2, d6, f4, f6 (12)

PRVENSTVO SR SLOVENIJE
v reševanju šahovskih problemov
za leto 1970

Z današnjim dvopoteznikom začejamo probleme tretje skupine (št. 151 do 180) nagradnega natečaja v reševanju šahovskih problemov, ki bo priznana za uradno prvenstvo SR Slovenije za leto 1970. Pri objavi problema št. 180 bomo navedli rok in naslov za pošiljanje rešitev problemov tretje skupine.

REŠITVE PROBLEMOM PRVE SKUPINE
(št. 151 do 180)

St. 151. Zoltan ZILAH, h = 2:
R) 1. Sc6! G) 2. Te5! mat.
1. ... Td5 (Ld5, Te6, Lg7)
2. ed4 (Sd4, Df2, Sg7): mat.
P) 1. Se2?, O) 1. ... Lg7!
Za svetovno znanega problemista nekoliko slabši prikaz črnega GRIMSHAW sečišča (Lj. U., J. S.).

St. 152. Matjaž ŽIGMAN, h = 3:
R) 1. Sd2! all (a1S)
2. g8T (g8D), Ka2 (Sb3)
3. Ta8 (Db3): mat.
P) 1. 1. g8D?, O) 1. ... all!
II. 1. g8T?, O) 1. ... all!
Redek primer tripoteznega z dvema paroma štirih različnih promocij v rešitvi in dveh efektivnih prevarah. Očlilno. (Lj. U., J. S.) Beli s prvo potezo spravi najprej v nujmoo črnega in sele po odločitvi njegove promocije odredi svojot (F. L., J. S.).

St. 153. Miroslav STOSIC, h = 2/x:
R) 1. Kf3! Se3: 2. Te4! mat.
N) 1. ... Sg3+ 2. Kf3! 0-0 mat.
P) 1. Kf4? Sg3 2. Kf3! 0-0 mat?, ker se dá z analizo prejšnjih dogodkov pri sestavljanju te naloge ugotoviti, da je bila zadnja poteza belega s kraljem ali s trdnjav, če je v problemu črni na potezi. Lepo in zanimivo. (Lj. U., J. S.).

St. 154. Jánoslav STUN, h = 2:
R) 1. Tb5! Lc5 2. Sb6! Te3! mat. Odvezava dveh belih figur ter zapiranje linij dveh črnih figur s samovezavo. (Lj. U., J. S.).

St. 155. Bogdan CVEJIC, h = 4/x:
R) 1. Kc3! Se3: 2. Te4! mat.
II. 1. Kc5! Ta6 2. Sd4! Lc7! mat.
III. 1. Ke5! Tf1 2. Sd4! Lc7! mat.
IV. 1. Kc3! Te1 2. Sd4! Lc5! mat.
N) 1. ... Ta5 2. Sc3! Lb6! mat.

— Ali boš hitro prišel ven, strahpetec!

— Kako, moj brat? Ves čas sem mislil, da je tvoj brat!

— Ali veš, da sva zdaj že dvanajst let tu, Peter?

— Tole je pa gotovo hiparjev avtoportret.

— Ah, ali ti ni lepo, ko se lahko ukvarjaš z otroki?

— Kaj delaš, draga: ali kuhaš ali likaš?

— Lahko bi kar naravnost povedal, da si že sil silose!

— Tako film je že napred poroke. Glejče, kako se smejem!

— Pohitival! Mravlje se pripravljajo na ncpad ...